

Sygn. akt I UK 54/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania J.R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o prawo do emerytury górniczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 lutego 2016 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 8 lipca 2014 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 lipca 2014 r. Sąd Apelacyjny– Sąd Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w G.
z dnia 17 lipca 2013 r. zmieniającego decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z

dnia 19 marca 2012 r. i przyznającego ubezpieczonemu prawo do emerytury górniczej poczynszy od dnia 1 listopada 2011 r.

W sprawie tej ustalono, że organ rentowy zaskarżoną decyzją odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej, ponieważ nie udowodnił on co najmniej 25 lat okresów pracy górniczej. Organ ten zaliczył ubezpieczonemu do pracy górniczej jedynie pracę wykonywaną w Kopali [...] w okresie od 3 stycznia 1990 r. do 30 listopada 1993 r. w charakterze rzemieślnika lub mechanika na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych oraz w okresie od 1 maja 2007 r. do 22 listopada 2011 r. w charakterze operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce. Natomiast w pozostałych okresach nie wykonywał pracy górniczej. Sąd Okręgowy po rozpoznaniu odwołania uznał mu dodatkowo okresy pracy w KWB od 1 grudnia 1985 r. do 12 czerwca 1989 r. oraz od 1 grudnia 1993 r. do 30 listopada 2007 r., w których „wykonywał niezmiennie taką samą pracę”, gdyż niezależnie od zajmowanego stanowiska (kierowcy ciągnika) swoje obowiązki realizował wyłącznie na odkrywce i nie pracował poza nią.

W apelacji organ rentowy zarzucił Sądowi pierwszej instancji błędne zaliczenie ubezpieczonemu okresu pracy górniczej w KWB od 1 grudnia 1985 r. do 12 czerwca 1989 r. oraz od 1 grudnia 1993 r. do 30 kwietnia 2007 r., wskazując, że z przedłożonej dokumentacji wynikają rozbieżności co do zajmowanych stanowisk. W ocenie organu rentowego, praca na stanowisku zbrojarza, zbrojarza - betoniarza oraz kierowcy ciągnika nie może zostać uznana za pracę górniczą.

Sąd drugiej instancji oddalił apelację, dzieląc ustalenia pierwszej instancyjnej oraz ocenę prawną przemawiającą za tym, że pracę górniczą wykonują także rzemieślnicy lub inni robotnicy stale zatrudnieni na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych. Z zebranego w sprawie i należycie ocenionego materiału dowodowego przeprowadzonego przez Sąd Okręgowy, którego organ rentowy nie kwestionował, wynikało, że odwołujący pracował w takiej brygadzie.

W skardze kasacyjnej organ rentowy zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 50a ust. 1 pkt 2, art. 50b, art. 50c ust. 1 oraz art. 50e ustawy z dnia 17 grudnia

1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa o emeryturach i rentach lub emerytalna) przez uznanie, że ubezpieczony posiada wymagany staż 25 lat pracy górniczej, podczas gdy warunku tego nie spełnił, gdyż Sądy obu instancji bezpodstawnie zaliczyły mu do okresów pracy górniczej okresy pobierania zasiłku chorobowego. Tymczasem przy ustalaniu i obliczaniu stażu pracy górniczej należy „odjąć dniówki nieświadczenia pracy (okresy pobierania zasiłku chorobowego i inne), czego żaden z sądów nie uczynił”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wniesiono o oddalenie wniosku o wstrzymanie wykonania orzeczenia oraz o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ma usprawiedliwione podstawy, ponieważ Sądy obu instancji ustalając (przyznając) ubezpieczonemu prawo do emerytury górniczej nie zweryfikowały okresów pobierania przez niego zasiłków chorobowych w okresie górniczego zatrudnienia, których nie wlicza się do przypadających od dnia 15 listopada 1991 r. okresów uprawniających do emerytury górniczej z art. 50a ustawy o emeryturach i rentach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2012 r., I UK 286/11, OSNP 2013 nr 3-4, poz. 37). Wprawdzie taka okoliczność, na której został oparty zarzut kasacyjny naruszenia art. 50a ust. 1, art. 50c ust. 1 oraz art. 50e tej ustawy, została ujawniona dopiero w skardze kasacyjnej, ale w sprawach o - w istocie rzeczy - deklaratywne ustalenie prawa do emerytury górniczej, która przysługuje z mocy prawa po spełnieniu wymaganych przesłanek jej ustalenia (nabycia), wszelkie konieczne przesłanki wymagane do deklaratywnego ustalenia (przyznania) prawa, w tym do długoterminowych świadczeń z ubezpieczenia społecznego podlegają weryfikacji w każdym stadium postępowania sądowego. Inaczej rzecz ujmując, w przypadku wskazania na kwalifikowane naruszenie adekwatnych przepisów prawa materialnego wyrok sądowy nie może ustalić ani

jurysdykcyjnie „wykreować” prawa do emerytury lub renty wtedy, gdy ubezpieczony nie spełnił wszystkich ustawowych warunków wymaganych obligatoryjnie do jego ustalenia (przyznania).

W przedmiotowej sprawie ubezpieczony we wniosku emerytalnym wskazał na okresy i zaświadczenia o zasiłkach chorobowych (k. 5 akt emerytalnych), a organ rentowy ustalił liczne takie okresy (k. 10 i 11 tych akt). Być może organ ten nie podnosił tej istotnej okoliczności licznych okresów pobierania zasiłków chorobowych w czasie górniczego zatrudnienia, uznając, że w kontestowane sporne okresy tego szczególnego zatrudnienia już - co do zasady - wykluczały wykazanie przez ubezpieczonego wymaganego stażu zatrudnienia górniczego. Oznaczało to, że także przypadające w kontestowanych okresach zatrudnienia okresy pobierania zasiłków chorobowych nie będą podlegały zaliczeniu do wymaganego okresu pracy górniczej.

W ujawnionych okolicznościach sprawy i w każdym razie, odmienna sądowa subsumcja spornych okresów jako zatrudnienia górniczego powinna być dokonana z wyłączeniem okresów pobierania zasiłków chorobowych we wszystkich okresach zatrudnienia uznanych przez Sądy obu instancji za wykonywanie pracy górniczej, której ubezpieczony górnik nie wykonywał w okresach niezdolności do pracy wskutek choroby. Uprzywilejowanie w zakresie wymaganego stażu pracy górniczej dla ustalenia górniczych uprawnień emerytalnych nie powinno być w jakimkolwiek dalszym zakresie rozszerzane bez podstawy prawnej, co wyklucza uwzględnianie do stażu pracy górniczej okresów jej niewykonywania z powodu choroby. Wymaga tego zasada równego traktowania wszystkich ubezpieczonych (art. 2a ust. 1 i ust. 2 pkt 3 i 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), chyba że co innego wynika z wyraźnych regulacji ustawowych, których w zaskarżonym zakresie nie wskazano.

W konsekwencji ponowne rozpoznanie sprawy wymaga zweryfikowania zarzutów skarżącego o bezpodstawnym zaliczeniu ubezpieczonemu do wymaganego stażu pracy górniczej okresów pobierania zasiłków chorobowych, wyliczonych przez skarżący organ rentowy w wymiarze 2 lat 2 miesięcy i 29 dni, a ponadto oceny, czy „18 dni usprawiedliwionej płatnej nieobecności w pracy”, w których ubezpieczony nie wykonywał pracy górniczej, mogło być uwzględnione do wymaganego stażu pracy górniczej dla celów ustalenia spornych górniczych

uprawnień emerytalnych. W tym celu Sąd Najwyższy wyrokował jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c.

kc